

Se mottakertabell

Saksbehandler: Helen Bråten

Vår ref: 20/04869-4

Vår dato: 22.12.2021

Deres ref:

Deres dato:

Arbeid med nasjonal deleksamen for barnevernsfaglige mastere

Kunnskapsdepartementet fastsatte 9.april 2021 forskrifter om nasjonale retningslinjer for to barnevernsfaglige masterutdanninger. I forskriftene er det fastsatt en bestemmelse om at det kan avholdes en obligatorisk nasjonal deleksamen. 12. mai fikk NOKUT i oppdrag å utvikle en nasjonal deleksamen i juridiske fag for de to masterutdanningene, noe vi har ønsket å gjøre i tett samarbeid med universiteter og høyskoler som skal tilby disse utdanningene.

Utredninger har pekt på behov for å styrke juridisk kompetanse blant ansatte i barnevernet. Tilstrekkelig juridisk kompetanse er avgjørende for rettsikkerheten til barn og familier som mottar hjelp og som kan møte inngripende tiltak med bruk av tvang og makt. Nye forskrifter og nasjonal eksamen må ses i lys av Barne- og familiedepartementet og Kunnskapsdepartementets (KD) arbeid med å heve kompetansen innen barnevernet, og tiltak for å sikre økt vekt på juridisk kompetanse. Formålet med nasjonale deleksamener er at de skal gi nyttig informasjon om studentenes kunnskapsnivå, gi fagmiljøene mulighet til å sammenligne seg med tilsvarende fagmiljøer ved andre institusjoner og kunne utvikle seg på grunnlag av det.

Dette brevet oppsummerer og konkluderer arbeidet så langt, og inviterer dere til å spille inn personer til en eksamensgruppe som skal utarbeide den konkrete eksamenen som skal avholdes høsten 2022.

Arbeidet og rammene for nasjonal eksamen er utviklet gjennom samarbeid og dialog med universiteter og høyskoler. Arbeidet har i hovedsak foregått gjennom innspillmøter i august, oktober og desember. De fastsatte rammene for nasjonal eksamen er basert på et konkret forslag utarbeidet av jurister ved de ulike studiestedene: Merete Havre (OsloMet), Karsten Brynildsrud (Høgskolen i Østfold), Egil Arne Standal (Høgskulen i Volda), Rikke Rindahl (Universitetet i Tromsø), Elizabeth Langsrud (NTNU), Camilla Bennin (Høyskolen i Innlandet), Carola Lingaas (VID), Ove Veum (Universitetet i Bergen). I tillegg har Pia M. Hellevik (Universitetet i Stavanger) og Randi Sigurdsen (Universitetet i Sørøst-Norge), vært med på utformingen i den innledende fasen. Elisabeth Gording-Stang og Julia Køhler-Olsen (begge OsloMet) er også forelagt forslaget. Forslaget, som er vedlagt, ble diskutert i et møte med alle institusjonene 15. desember 2021 hvor det var støtte til denne modellen. NOKUT ønsker å rette en stor takk til alle som har bidratt til å finne omforente og gode løsninger. Vi takker særlig Merete Havre, som koordinerte arbeidet og førte forslag om rammer og læringsutbytter i pennen.

Rammer for nasjonal eksamen

Det vil være en felles eksamen i **Rettsanvendelse i barnevernsfaglig arbeid** for både master i barnevern og master i barnevernsfaglig arbeid. Eksamen vil knyttes til juridisk metode og hvordan man resonerer når man tar stilling til rettslige spørsmål på barnevernsfeltet når det gjelder rettsanvendelse. Omfanget vil være 5 studiepoeng. Eksamen kan prøve et emne eller utgjøre en del av et større emne. Denne eksamenen vil være en fire-timers individuell, skriftlig skoleeksamen hvor alle hjelpemidler skal være tillatt.

Eksamen vil gjennomføres to ganger i året, første gang høsten 2022. Studentene skal avlegge eksamen i siste halvdel av første semester og eksamenstidspunktet vil være mellom oktober til desember. For deltidsstudenter kan eksamen legges til tilsvarende tidspunkt i studieforløpet. Nærmere dato fastsettes i samråd med gruppen som skal utarbeide eksamenen i første kvartal.

Det er ikke krav til institusjonene at de oppretter et eget emne i sin studieplan for denne eksamenen. Dersom det velges foreslås det at emnet kan kalles *Rettsanvendelse i barnevernfaglig arbeid*. Videre vil en mulig emnebeskrivelse være:

Emnet gir en grundig juridisk metodeforståelse for hva man bygger på, og hvordan man resonerer, når man tar stilling til rettslige spørsmål på barnevernsfeltet (rettsanvendelse). Emnet vil ta utgangspunkt i ulike rettslige problemstillinger (både av materiell og prosessuell art) som oppstår når det offentlige velferdsapparatet skal oppfylle utsatte barns, og deres foreldres rettigheter, og sikre riktig rettslig forståelse ved bruk av tiltak, og ved tvangsinngrep.

Juridisk metodekunnskap vil sette kandidatene i stand til å løse rettslige spørsmål som oppstår i konkrete praktiske situasjoner i barnevernfaglig arbeid. Juss er et dynamisk fagfelt som endres i takt med både samfunnsutvikling, og rettsutvikling i både nasjonale og internasjonale organ. Søkelys på inngående juridisk metodeforståelse gjør at man kan løse nye rettslige spørsmål som oppstår, og vil være uavhengig hvilket lovverk som skal anvendes på de konkrete problemstillingene.

Rettsanvendelse i barnevernfaglig arbeid prøves gjennom en nasjonal del-eksamen i juss. Denne utarbeides av NOKUT og gjennomføres likt for alle studenter på alle studiesteder i Norge for masterstudenter i barnevern og barnevernsfaglig arbeid. Denne nasjonale del-eksamenen vil danne grunnlag for den totale barnevernrettslige kunnskapen som behøves for å sikre utsatte barn og unge, og deres foreldres rettigheter i barnevernfaglig arbeid.

Eksamen bygger på følgende læringsutbyttebeskrivelser, hvor begge forskrifter er hensyntatt:

Kunnskap:

Kandidaten har:

- Inngående kunnskap i juridisk metodelære (rettskildelære)

Ferdighet:

Kandidaten kan:

- Selvstendig identifisere rettslige problemstillinger, og anvende juridisk metode ved løsning av rettslige relevante problemstillinger (rettsanvendelse).

Generell kunnskap:

Kandidaten kan:

- analysere relevante eksisterende og fremtidige rettslige problemstillinger og rettskildemateriell på barnevernfeltet.

Forslaget til læringsutbytter er en delvis oppfyllelse¹ av forskriftene for de to masterutdanningene slik:

Forskrift for master i barnevernsarbeid: Læringsutbytte oppfyller den delen av § 7g som viser til å gi kandidaten *inngående kunnskap om juridisk metode* på barnevernfeltet og ferdigheten i § 8f som viser til å kunne *selvstendig identifisere og analysere juridiske problemstillinger og anvende juridisk metode og relevante rettskilder*, og §9a generell kompetanse *kan analysere relevante [her juridiske] problemstillinger i barnevernsarbeid*.

Forskrift for master i barnevern: Læringsutbyttene for denne eksamen oppfyller den delen i § 7a hvor kandidaten skal gis *inngående kunnskap om juridisk metode* på barnevernfeltet og ferdigheten i § 8a, hvor kandidaten *selvstendig[kan] identifisere og analysere juridiske problemstillinger*, og gjentatt i det generelle utbytte i § 9 b til å kunne analysere juridiske problemstillinger.

Når det gjelder det totale kunnskapsnivået som læringsutbyttene i forskriftene for begge masterne angir vil ikke dette kunne oppnås kun ved dette delemnet og deleksamen. Inngående kunnskap om innholdet i ulike barnevernrettslige kilder, og avansert kunnskap i enkelttema, som kreves i forskriftene, må studentene tilegne seg samtidig med, eller senere i disse mastertilbudene. Først på slutten av masterløpet har studentene fått det totale kunnskapsnivået i barnevernrett på masternivå, som gjør kandidatene i stand til å «sikre barn og foreldres rettigheter» i barnevernfaglig arbeid, forskriftens § 7 i begge masterløpene.

Stuedstedene velger pensum selv.

Videre diskusjoner

Det gjenstår å konkludere på vurderingsuttrykk, men vi arbeider ut fra at dette emnet vurderes som bestått/ikke bestått. Vi vil også diskutere eksamensform og utforming videre. Vi legger til grunn at eksamen blir kasusbasert, og utelukker ikke domsanalyser.

¹ Inngående kunnskap om innholdet i ulike barnevernrettslige kilder, og avansert kunnskap i enkelttema, som kreves i forskriftene, må studentene tilegne seg samtidig med, eller senere i masterløpet, og kan ikke utkvitteres med denne eksamen, som er en ren metodeeksamen og en del-eksamen i juss, slik forskriften bestemmer. Først på slutten av masterløpet har studentene fått det totale kunnskapsnivået i barnevernrett på masternivå, som gjør kandidatene i stand til å «sikre barn og foreldres rettigheter» i barnevernfaglig arbeid, forskriftens § 7 i begge masterløpene.

Eksamensgruppe: Invitasjon til å spille inn navn til personer som utformer selve eksamenen for høsten 2022

Vi ønsker å sette ned en gruppe som skal utforme selve eksamenen som skal avholdes i desember 2022. NOKUT oppnevner en slik gruppe etter innspill fra institusjonene. NOKUT honorerer medlemmene etter statens satser for utvalgsarbeid. Det kan være vanskelig å estimere omfang av arbeidet nå. Erfaringsmessig er det benyttet opptil 80 timer per eksamen. Eksamensgruppen skal utvikle to eksamener i året, høst og vår, basert på innretningen og læringsutbyttebeskrivelsene som er utformet. Som regel oppnevner vi disse eksamensgruppene for flere eksamener, og det er ønskelig at flertallet i gruppen er med for flere eksamener nå i oppbyggingsfasen for å kunne videreutvikle eksamen og opplegget. Vi inviterer derfor alle institusjoner til å spille inn navn til denne eksamensgruppen som skal utvikle eksamen.

Vi tenker at denne eksamensgruppen kan bestå av 6-8 personer. Den skal være forankret i fagmiljøene og ha bred representasjon fra de ulike institusjonene. Gruppen skal bestå av vitenskapelig ansatte som har undervisningserfaring fra juridiske emner/temaer ved master i barnevern eller barnevernsarbeid, alternativt ved bachelor i barnevern, sosialt arbeid, vernepleie og etter og videreutdanninger. Eksamensgruppen skal ha en hovedvekt av jurister tilknyttet studieprogrammene hvor nasjonal eksamen inngår, eller er planlagt å inngå.

Videre vil vi mest sannsynlig oppnevne en referansegruppe. Formålet til gruppen blir å bidra til å kvalitetssikre eksamen og vurdere spørsmål rundt eksamensavvikling. Gruppen vil også forankre diskusjonene hos flere institusjoner. Her kan også representasjon fra yrkesfeltet inngå, samt studentrepresentanter. NOKUT ønsker også innspill til denne gruppen. Referansegruppen honoreres også av NOKUT etter statens utvalgssatser, inntil 40 timer årlig.

Vi ønsker gjerne innspill til navn innen 18. januar 2022.

Med vennlig hilsen

Stein Erik Lid
Assisterende avdelingsdirektør

Helen Bråten
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert.

Vedlegg: Forslag fra juristene ved studiestedene til rammer for eksamen

Forslag til nasjonal deleksamen i juss (NOKUT) utarbeidet av jurister ved de ulike studiestedene: Merete Havre (OsloMet-storbyuniversitetet), Karsten Brynildsrud (Høgskolen i Østfold), Egil Arne Standal (Høgskulen i Volda), Rikke Rindahl (Universitetet i Tromsø), Elizabeth Langsrud (NTNU), Camilla Bennin (Høgskolen i Innlandet), Carola Lingaas (VID), Ove Veum (Universitetet i Bergen).

Forslaget er basert på e-post utvekslinger i forkant av, og etter et møte 13.12.2021.

I tillegg har Pia M. Hellevik (Universitetet i Stavanger), Randi Sigurdson (Universitetet i Sør-ØstNorge), vært med på utformingen i den innledende fasen. Elisabeth Gording-Stang og Julia Køhler-Olsen (begge OsloMet) er også forelagt forslaget.

Emnenavn: Rettsanvendelse i barnevernfaglig arbeid

Omfang: 5 SP²

Tidspunkt: Første høstsemester – perioden oktober til desember.³

Emnebeskrivelse:

Emnet gir en grundig juridisk metodeforståelse for hva man bygger på, og hvordan man resonerer, når man tar stilling til rettslige spørsmål på barnevernfeltet (rettsanvendelse). Emnet vil ta utgangspunkt i ulike rettslige problemstillinger (både av materiell og prosessuell art) som oppstår når det offentlige velferdsapparatet skal oppfylle utsatte barns, og deres foreldres rettigheter, og sikre riktig rettslig forståelse ved bruk av tiltak, og ved tvangsinngrep.

Juridisk metodekunnskap vil sette kandidatene i stand til å løse rettslige spørsmål som oppstår i konkrete praktiske situasjoner i barnevernfaglig arbeid. Juss er et dynamisk fagfelt som endres i takt med både samfunnsutvikling, og rettsutvikling i både nasjonale og internasjonale organ. Fokus på inngående juridisk metodeforståelse gjør at man kan løse nye rettslige spørsmål som oppstår og vil være uavhengig hvilket lovverk som skal anvendes på de konkrete problemstillingene.

Rettsanvendelse i barnevernfaglig arbeid skal lede til en nasjonal del-eksamen i juss (NOKUT), som vil danne grunnlag for den totale barnevernrettslige kunnskapen som behøves for å sikre utsatte barn og unge, og deres foreldres rettigheter i barnevernfaglig arbeid.

Forkunnskap: Bygger videre på kunnskapsnivået fra forskrifter for bachelor i barnevern, vernepleie og sosialt arbeid.⁴ Studiesteder som har integrert master må avpasse den nasjonale eksamen til etter at bachelornivå (bred kunnskap/kunnskap) i forskriftene for utdanningene er oppfylt.

² Emnet kan inngå i et større emnet.

³ Varierer når de ulike studiestedene har lagt dette inn i sine programplaner, men det er ikke tilrådelig å ha denne eksamen før minst 10 SP andre fag er gjennomført, altså tidligst i oktober. Det vil da også være en mulighet for studiesteder å legge all jussen til et 15 SP emne ved oppstart av masteren, eller integrere annen juridisk kunnskapsforståelse i andre emner ved oppstart.

Læringsutbyttebeskrivelser hensyntatt begge forskriftene og kvalifikasjonsrammeverket:

Kandidaten har:

Kunnskap:

- Inngående kunnskap i juridisk metodelære (rettskildelære)

Kandidaten kan:

Ferdighet:

- Selvstendig identifisere rettslige problemstillinger, og anvende juridisk metode ved løsning av rettslige relevante problemstillinger (rettsanvendelse).⁵

Generell kunnskap:

Kandidaten kan:

- analysere relevante eksisterende og fremtidige rettslige problemstillinger og rettskildemateriell på barnevernfeltet.⁶

Forslaget til læringsutbytter er en delvis oppfyllelse⁷ av forskriftene for de to masterutdanningene slik:

Forskrift for master i barnevernsarbeid: Læringsutbytte oppfyller den delen av § 7g som viser til å gi kandidaten *inngående kunnskap om juridisk metode* på barnevernfeltet, og ferdigheten i 8f, kan *selvstendig identifisere og analysere juridiske problemstillinger og anvende juridisk metode og relevante rettskilder*, og generell kompetanse *kan analysere relevante [her juridiske] problemstillinger i barnevernsarbeid*.

Forskrift for master i barnevern: Læringsutbyttene for denne eksamen oppfyller den delen i § 7a hvor kandidaten skal gis *inngående kunnskap om juridisk metode* på barnevernfeltet og ferdigheten i § 8a, hvor kandidaten *selvstendig[kan] identifisere og analysere juridiske problemstillinger*, og gjentatt i det generelle utbytte i § 9 b til å kunne analysere juridiske problemstillinger

⁴ Utdanninger med lite eller ingen juridisk metode på bachelornivå må evt. tilby forkurs, eller studentene må tilegne seg kunnskapen selv, og/eller bachelorutdanningene må sikre at forskriftskravene i Rethos oppfylles. Det er ikke mulig å lære juridisk metode på masternivå til «inngående kunnskap» slik kvalifikasjonsrammeverket tilsier, uten at bachelornivå er nådd. Alle forskriftene på bachelornivå (RETHOS) krever juridisk kunnskap (bred kunnskap på barnevern (nivå 6.2), kunnskap for sosialt arbeid, og vernepleie (nivå 6.1)), slik at alle studenter i utgangspunktet har en grunnlagsforståelse i juridisk metode.

⁵ Måtte ha med litt mer her for å oppfylle forskriftene og kvalifikasjonsrammeverket

⁶ Oppfyller også nivå 7 beskrivelsen i kvalifikasjonsrammeverket for det juridiske: – kan anvende kunnskap på nye områder innenfor fagområdet.

⁷ Inngående kunnskap om innholdet i ulike barnevernrettslige kilder, og avansert kunnskap i enkelttema, som kreves i forskriftene, må studentene tilegne seg samtidig med, eller senere i masterløpet, og kan ikke utkvitteres med denne eksamen, som er en ren metodeeksamen og en del-eksamen i juss, slik forskriften bestemmer. Først på slutten av masterløpet har studentene fått det totale kunnskapsnivået i barnevernrett på masternivå, som gjør kandidatene i stand til å «sikre barn og foreldres rettigheter» i barnevernfaglig arbeid, forskriftens § 7 i begge masterløpene.

Pensum:⁸

De enkelte studiestedene velger pensum selv.

Pensum skal være knyttet til kunnskapsområdet: Rettskildelære/rettsanvendelse/juridisk metodeforståelse.

(Alternativt at det bestemmes en felles anbefalt litteratur og at studiestedene kan legge opp til alternativ litteratur)

Eksamensform:

Domsanalyser, praktiske oppgaver med utgangspunkt i rettslige spørsmål rundt utsatte barn og unge og deres familier m/mulighet for teoretiske rettskildespørsmål i tillegg. Oppgavene må teste at studentene vet hvordan de går frem når de løser rettslige spørsmål, og kan finne frem relevante rettslige kilder, enten direkte i anvendelsen av juridisk metode på rettslige problemstillinger, og/eller ved beskrivelser av ulike rettskildeprinsipper og rettskildefaktorenes relevans, hva som kan sluttes fra disse, og faktorenes vekt.

Eksamen:

4 timer skriftlig skoleeksamen

Ved pandemiutbrudd erstattes eksamen til en 4 timer skriftlig hjemmeeksamen.

Hjelpemidler:⁹

Alle hjelpemidler tillatt til eksamen (NB: En viktig forutsetning for å kunne ha denne eksamen på et så tidlig tidspunkt, og uten å være knyttet til spesifikk innholdsmessig barnevernrett)

Det anbefales å bruke Lovsamling fra Helse- og sosialsektoren(grønn) på eksamen, da denne samler all relevant velferdslovgivning.

Studiestedene som skal arrangere eksamen må ha tilgang til LovdataPro for studenter.

Vurdering:

Det må være minst en jurist i hver kommisjon.

Eksamensansvarlig må være jurist.

Det må utarbeides sensorveiledning fra eksamensansvarlig som kan justeres etter møte mellom sensorene.

Vurderingsuttrykk: Bestått/ikke bestått¹⁰

⁸ Pensum-situasjonen er per nå vanskelig. Det er flere ulike bøker i arbeid hos forlagene. Det er noen pensumsartikler knyttet til metode for barnevernsarbeidere, men disse brukes ofte på bachelornivå.

⁹ Fordi emnet ikke tar opp spesifikk barnevernrettslig kunnskap, men kun retter seg mot metodiske spørsmål på barnevernfeltet (se note 3), vil alle hjelpemidler måtte være tillatt på eksamen. Det betyr at på dette emnet vil kildene være tilgjengelig ved eksamen.

Mottaker	Kontaktperson	E-post	Adresse	Post
NORD UNIVERSITET		postmottak@nord.no	Postboks 1490	8049 BODØ
UNIVERSITETET I SØRØST-NORGE		postmottak@usn.no	Postboks 235	3603 KONGSBERG
OSLOMET - STORBYUNIVERSITETET		postmottak@oslomet.no	Postboks 4 St.Olavs Plass	0130 OSLO
UNIVERSITETET I TROMSØ - NORGES ARKTISKE UNIVERSITET (UiT)		postmottak@uit.no	Postboks 6050 Langnes	9037 TROMSØ
HØGSKOLEN I ØSTFOLD		postmottak@hiof.no	Postboks 700	1757 HALDEN
HØGSKULEN I VOLDA		postmottak@hivolda.no	POSTBOKS 500	
VID VITENSKAPELIGE HØGSKOLE AS		post@vid.no	Postboks 184 Vindern	0319 OSLO
UNIVERSITETET I AGDER		post@uia.no	Postboks 422	4604 KRISTIANSAND S
UNIVERSITETET I BERGEN		postmottak@uib.no	Postboks 7800	5020 BERGEN
UNIVERSITETET I STAVANGER		post@uis.no	Postboks 8600	4036 STAVANGER
HØGSKULEN PÅ VESTLANDET		post@hvl.no	Postboks 7030	5020 BERGEN
HØGSKOLEN I INNLANDET		peer.svenkerud@inn.no	Postboks 400	2418 ELVERUM

¹⁰ Her er det ulike oppfatninger i gruppen, og det er ikke endelig tatt stilling til dette spørsmålet. Det er ingen veldig sterke klare oppfatninger verken i ene eller andre retningen, men noen mener at det bør være karakter